

60 ÉVES AZ ÁRAMLÁS- ÉS HŐTECHNIKAI GÉPEK TANSZÉKE (VOLT GÉPÜZEMTAN TANSZÉK)

Az 1949-ben alapított Nehézipari Műszaki Egyetem Gépészmérnöki Karán fontos lépés volt a Gépüzemtan Tanszék megalapítása. A Tanszék az Oktatásügyi Minisztérium 1951 évi XXVI. számú törvényerejű rendelete értelmében 1952. szeptember 1-jén kezdte meg működését. A Tanszék megalapításával Lancsarics Alajos (1903-1963) professzort bízták meg, aki műegyetemi oktatási tapasztalattal és szabványügyi bírói háttérrel rendelkezett. Lancsarics professzor igen szűkös és fiatal oktatógárda élén hatalmas munkába fogott, hogy megszervezze a Tanszék oktatási tevékenységét, biztosítsa a megfelelő laboratóriumi háttérrel. Elhivatottsága és szakmai ismeretei a gőzgépek területén országosan is meghatározók voltak. A Tanszék megalapítása után Lancsarics Alajos az egyik emblematikus oktatójává vált a fiatal egyetemnek. Lancsa' bá, ahogy hallgatói nevezték igazi mérnök egyéniség volt és tudását, gépszeretetét nagy szorgalommal adta át a jövő generációinak. Számos legenda fűződik nevéhez. Híresek voltak az előadásain fölrajzolt hatalmas méretű részletes ábrák, az éjszakába nyúló vizsgáztatások, a Miskolc és Hatvan közötti gőzmozdony-vezetések, a motorkerékpár-, autó- és traktorvezetési gyakorlatok. A Tanszék kutatómunkája ebben az időszakban döntően a belsőégésű motorok vizsgálatára terjedt ki, és akkor még meglévő magyar motorgyártás számára. Az Egyetemet nagy veszteség érte 1963-ban, amikor halálával elvesztette egyik meghatározó tanszékvezetőjét, rektorhelyettesét.

Életének legutolsó szakaszában betegsége miatt nem tudta ellátni tanszékvezetői feladatait, ezért azt kollégája és alapítótársa a Tanszéken, Dr. Vida György vette át ideiglenes jelleggel.

1963-ban Dr. Czibere Tibor kapott tanszékvezetői megbízást, amelyet 25 éven keresztül sikeresen folytatott. Mivel Czibere professzor a GANZ-Mávag Központi Vízgéptervező Irodájából jött vissza egyetemünkre, magával hozta az ott megszokott és gyakorolt magas szintű tervezői, kutatói aktivitást.

Részben az új tanszékvezető szakmai profilja, részben pedig sok klasszikus hőtechnikai gép elavulása miatt a Tanszék tevékenysége és neve is átalakult. Az új név „Áramlás- és Hőtechnikai Gépek Tanszéke” jobban kifejezte azt a sokrétű tevékenységet, amit a Tanszéknek fel kellett, hogy vállaljon az oktatás és kutatás területén. Mind a mai napig gépészmérnökök több generációja a Tanszék oktatási tevékenysége révén szerzett ismeretet és eredményes érdemjegyet a Műszaki hőtan, az Áramlástan, Hőtechnikai gépek (Kalorikus gépek), Áramlástechnikai gépek tárgyakból. Ebben az időszakban a Tanszék alap- és alkalmazott kutatási

területének súlypontja a vízgépekben lejátszódó folyamatok vizsgálatára koncentrált. Ez időszak alatt számos tehetséges fiatalal bővült a Tanszék oktató-kutató gárdája, elsősorban a magas szintű alkalmazott mechanikai ágazaton végzett mérnökök közül. E korszakot az igényes tananyagfejlesztés és az oktatók tudományos előmenetelének fokozódása kísérte. Czibere professzor ez idő alatt dékánként és az Egyetem rektoraként is tevékenykedett, amelynek révén a Tanszék mindig az Egyetem egyik fókuszpontban lévő tanszék volt. Czibere Tibor akadémikus 1988-ban oktatási miniszteri kinevezést kapott. Ekkor lépett helyébe a tanszékvezetői poszton Dr. Nyíri András professzor, aki GANZ-Mávagból érkezvén tovább folytatta azt a szellemiséget, amelyet Czibere professzor meghonosított. Munkája révén tovább erősödött az áramlástechnikai gépekkel kapcsolatos oktatás, bevezetve az Erő- és munkagépek I-II. tárgyakat. Ezen időszak alatt befejeződött a tanszéki törzsgárda tudományos fokozat szerzése; minden oktató elérte a PhD fokozatot.

1996-ban Nyíri professzor betöltötte 65. életévét, és így új tanszékvezetőként Dr. Szabó Szilárd, a Tanszék jelenlegi vezetője kapott megbízást. Szabó Szilárd az előző tanszékvezetők tanítványaként 1975-től a Tanszék munkatársa különböző beosztásokban, jelenleg egyetemi tanárként. Az utóbbi másfél évtizedben a magyarországi iparszerkezet megváltozása kihatott a Tanszék szakmai tevékenységére is. Elsősorban az energetikai problémák megoldása került előtérbe. Olyan területek kaptak a korábbinál nagyobb hangsúlyt, mint a megújuló energiaforrások hasznosítása, a belsőégésű motorok energiatakarékos, környezetbarát fejlesztése. A Tanszék az újonnan indított energetikai mérnökképzés szakvezető tanszékéként jelentős mértékben vesz részt mind BSc, mind MSC szinten e képzésben.

Tudatos korszerűsítés révén, kihasználva a pályázati lehetőséget, jelentős mértékben megújult a Tanszék oktató-kutató műszerparkja a legkorszerűbb berendezések beszerzésével. A szakterületre eső számítógépes modellezés (CFD) is bevezetésre került az oktatás-kutatásba.

Az utóbbi évtizedben számos fiatal érkezett a Tanszék-re és folytatott és folytat értékes kutatómunkát. Ennek eredményeként fellendült a Tanszék publikációs tevékenysége és a PhD képzés egyre eredményesebb. A Tanszék – számos magasán képzett kolléga nyugállományba vonulása miatt – újabb jelentős változás elé néz. A fiatal kollégákra vár a szakterület magas szintű továbbművelése és a kor szellemiségéhez való erőteljesebb igazítása.

Az elmúlt hatvan év egy része már történelem, de a történet folytatódik.